

N&M BULLETIN & MILJØ

Stoltenberg: Ledigheten vanskeliggjør miljøarbeid

side 3

Trafikksjokk i EF

side 3

USA kan lamme bio- konvensjonen

side 4

Sterkere biosikkerhet

side 5

Opseth med oppsikts- vekkende uttalelser

side 6

Kritiserer Gro og Gunnar

Toppøkonomer sier nei til vekst

Vi må ha økonomisk vekst for å løse miljøproblemene! Det mener regjeringen og LO. Men de møter kraftig motbør fra miljøbevegelsen og toppøkonomene Stein Hansen og Herman Daly. Økonomisk vekst kan ikke kombineres med en bærekraftig utvikling, mener de.

JON KNUT BERG

Under den store konferansen om miljø, verdiskapning og sysselsetting i Oslo i forrige uke, ble spørsmålet om økonomisk vekst et stridsemne. Konferansen samlet toppene innen næringsliv, organisasjoner og regjering. Regjeringen stilte med fire statsråder og statsministeren. Konferansen kom i stand etter initiativ fra Naturvernforbundet.

Naturvernforbundets generalsekretær Dag Hareide ble stående nesten alene i sin motstand mot økonomisk vekst, mens blant annet statsminister Gro Harlem Brundtland, kommunalminister Gunnar Berge og LO-leder Yngve Hågensen utvetydig krevde økt vekst.

I regjeringens langtidsprogram for 1994 til 1997 går det fram at det private forbruket skal fordobles innen år 2030. Slik ble dette kommentert av Dag Hareide under konferansen:

– La oss gjennomføre et livsviktig tankeeksperiment. Norge fordobler forbruket til år 2030 som langtidsplanen forutsetter. Og i rettferdighetens navn lar vi andre land i verden nå samme nivå som

oss. Vi legger til forventet befolkningsvekst, og finner at den samlede verdensøkonomien i år 2030 har vokst 94 ganger. Vi skulle da ha bruk for 94 ganger så mye energi pr. år og slippe ut 94 ganger så mye CO₂ fra fossile brenslere. For å unngå det, må teknologien bli 94 ganger så energieffektiv. Det vet vi er umulig, sa han.

Gunnar Berge repliserte ved å vise til at regjeringen skal endre vekstens innhold.

– Den økonomiske veksten skal gå til blant annet flere barnehager, mer omsorg og investering i teknologi som gjør at vi trenger mindre ressurser, sa Berge.

– Når Naturvernforbundet foreslår at energiforbruket skal halveres, blir vi betraktet som drømmere, svarte Hareide.

– Vekst umulig

– Globalt sett er det nødvendigvis en motsetning mellom økonomisk vekst og en bærekraftig utvikling, sier økonomene Stein Hansen til N&M Bulletin.

Hansen har tidligere jobbet for blant annet Verdensbanken, Asiabanken, FN og den norske regjeringen. Nå er han konsulent i Nordic Consulting Group A/S i Oslo.

– I regjeringens langtidsprogram går det fram at 90 prosent av den planlagte fordoblingen av forbruket fram til 2030 kan skje uten at det brukes mer naturressurser enn i dag.

Men selv de resterende ti prosentene er altfor mye hvis vi skal ta hensyn til de fattige landene i sør og kommende generasjoner. Dessuten er det sannsynlig at inntektene fra produktivitetsveksten går til forbruk som er skadelig for miljøet, for eksempel flere flyreiser, sier Hansen.

Kritiserte Gro

Professor Herman Daly, som er økonom i Verdensbanken, har vunnet stor respekt for sine bøker om forholdet mellom miljø og økonomi. På en konferanse i Oslo forleden, arrangert av Norsk Bondelag og Alternativ Framtid, kritiserte han Brundtlandkomisjonens anbefaling om at den globale veksten skal øke fem til ti ganger.

– Jeg ville være glad hvis det var mulig å bruke ressursene så mye mer effektivt at veksten ikke fører til økte miljøproblemer. Men det er høyst tvilsomt om det er mulig, sa Daly.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka Telefon: 22 71 55 20
0505 Oslo 5 Telefax: 22 71 56 40
Bankgiro: 1720.05.00717 Annonser: 22 71 92 20
Postgiro: 5 09 46 02 Produksjon:
Ansv. red.: Gunnar Bolstad Oslo Grafiske as, Oslo

Oddekalv

Kurt Oddekalvs nye miljøorganisasjon skulle finansieres ved at Naturvernforbundets fylkeslag skulle loppes for alle verdier. Naturvernforbundet skulle bli sittende igjen med gjelda, framgår det av møtereferatet fra det konstituerende møtet i organisasjonen.

– Overta aktive (kontorutstyr m.m.) i Hordaland ved at årsmøtet i Hordaland bevilger dette. Dermed blir NNV sittende igjen med gjelda, heter det i referatet.

Slik skulle Kurt Oddekalvs nye miljøorganisasjon tiltvinge seg penger fra Naturvernforbundet. Penger og utstyr skulle «bevilges» på et ekstraordinært årsmøte i Naturvernforbundets fylkeslag samme dag som Norges Naturvernforbund skulle avslutte sitt landsmøte 27. juni. Grunnleggerne av den nye organisasjonen håpet dermed at all oppmerksomhet ville dreie seg om dem, og at Naturvernforbundet skulle komme i skyggen.

Oddekalvs hemmelige planer kom offentligheten for øre langt tidligere enn han selv hadde tenkt. Dermed ble det nye «Norges Miljøvernforbund» lansert lynraskt tidligere denne uka.

Det er ikke overraskende at Oddekalv akter å danne en ny organisasjon etter at han på grunn av illojalitet og grov sjikane trolig vil bli ekskludert fra Naturvernforbundet i juni. Det er imidlertid skuffende at Oddekalv ikke ser seg i stand til å danne sin egen organisasjon uten å forsyne seg med eiendeler fra andre organisasjoner. Planen er nemlig fortsatt å overtale det ekstraordinære årsmøtet i Hordaland til å melde seg inn i, eller bevilge alle aktive til Oddekalvs nye organisasjon. Nå er det mye som tyder på at Oddekalv vil få problemer med å flertall for et slikt kupp, men en usikkerhet vil fortsatt være der fram til det ekstraordinære årsmøtet, som fremdeles er berammet til landsmøtets siste dag.

Det mest overraskende innslaget i Oddekalvs nye organisasjon er at Karin O'Sullivan har deltatt i planleggingen og skal sitte i styret. O'Sullivan representerer Oslo og Akershus i Naturvernforbundets landsstyre. Hun har dissenterert eller avholdt seg fra å stemme de gangene landsstyret har behandlet Oddekalv-saken, til tross for at fylkeslaget, landets klart største, har støttet eksklusjonssaken. O'Sullivan har altså sittet med fullt innsyn i strategisk og økonomisk planlegging i én organisasjon, samtidig som hun ivrig har deltatt i hemmelig planlegging av en annen organisasjon som tar sikte på å tappe den første for medlemmer og verdier.

Gunnar Bolstad

NNV krever kystnær hvalfangst

All fangst av vågehval bør skje nær kysten og på et tidspunkt der innblanding av drektige dyr er minst, krever Naturvernforbundet. Kravet vil bli delvis oppfylt, idet Fiskeridepartementet har bestemt at størsteparten av den kommersielle kvoten på 160 dyr skal tas på kysten av Troms og Finnmark.

RAGNHILD SVED

– En fangst med stor innblanding av drektige hunner er dårlig ressursutnyttelse og det bryter også med vanlige prinsipper for jakt og fangst, heter det i brev fra NNV til fiskeriministeren.

Forbundet peker på at det tidligere i hovedsak ble fangst langs kysten, men at fangsten senere ekspanderte til Barentshavet. Før fangststoppen i 1987 foregikk det meste av fangsten der. Det er også øst i Barentshavet og ved Spitsbergen at de store hunnene samler seg. Statistikken viser at 65 prosent av de fangede dyrene fra Barentshavet er hunner og en stor del av disse er drektige. Utenfor kysten av Nordland og Troms er innslaget av drektige hunner lavere.

Også tidspunktet for fangsten har betydning for hvor mange drektige dyr som fanges, påpeker NNV. Jo senere fangsten starter, jo flere ungdommer og hanner blir tatt.

Naturvernforbundet mener også at kystnær fangst gir lavere energiforbruk.

Ulike kvoter

Ekspedisjonssjef Stein Owe i Fiskeridepartementet (FID) sier at myndighetene har fulgt rådene fra IWCs vitenskapskomité i fordeling av fangstkvoten. Komiteen mener det er mulig at det finnes fire genetisk ulike bestander av vågehvalen i de aktuelle farvannene, og anbefaler derfor ulike kvoter for de ulike områdene. Det innebærer en liten kvote for

områdene ved Svalbard/Bjørnøya og Nordsjøen, ingen kvote for Lofoten/Vesterrålen og en større kvote for kysten av Finnmark og Troms, ifølge Stein Owe.

Derimot ser det ikke ut at myndighetene vil forskyve fangststarten for å unngå å ta mange drektige hunner. De vil heller ikke gå inn på et forslag om å sette et tak på antall drektige hunner som kan fanges, for så å avblåse fangsten når hunnekvoten er fulgt.

– Kvoten er så lav at dette ikke er en særlig aktuell problemstilling, sier Owe.

Inspektører

Hver fangstbåt får inspektør ombord, og samtlige inspektører er veterinærer. Disse gjennomgikk i forrige uke et to dagers kurs.

– Jeg tror hvalfangerne er fullstendig klar over hvilken oppmerksomhet som er knyttet til fangsten, og derfor har en sterk egeninteresse i å ikke begå ulovligheter. De nye inspektørene er også klar over sakens alvor, sier Owe.

Naturvernforbundet krever i sitt brev at det reageres kraftig på ulovligheter og at konsesjonen bør fjernes i alvorlige tilfeller. Videre forutsetter NNV at regjeringen slipper til internasjonale kontrollører, men dette kravet blir ikke imøtekommet.

– Hvis vi hadde kommet til enighet med IWC kunne vi hatt med noen, men nå ser vi det slik at norske inspektører er bra nok, sier Owe.

Jens Stoltenberg:

–Ledigheten et hinder for miljøet

– Arbeidsledigheten er et hinder for en mer radikal miljøpolitikk. Miljømålene må hele tiden vurderes utfra økonomi og sysselsetting. Det sier APs nestleder Jens Stoltenberg til N&M Bulletin.

JON KNUT BERG

Jens Stoltenberg er andre person ut i vår serie om partienes miljøpolitikk. I forrige nummer tok vi for oss Anne Enger Lahnstein.

– Blir miljøsaken viktig for i valgkampen i år?

– Ja, vi vil gjøre det vi kan for å få miljøvern opp igjen på den politiske dagsordenen. Jeg er veldig lei meg for at miljøvern er blitt nedprioritert. Det skyldes at økonomi og arbeidsledighet overskygger alle andre spørsmål. Dessuten er mange partier ikke interessert i at miljøsaken blir diskutert, fordi det da ville vise seg at AP har oppnådd betydelige resultater på miljøområdet de siste årene. Praktisk talt samtlige typer forurensning er redusert tildels betydelig de siste årene.

– Men AP har vel heller ikke vært så ivrig etter å snakke om miljøvern i det siste?

– Det er dine ord. Problemet er at avisene bare skriver om konflikten, og mer om de dårlige enn de gode nyhetene.

Ikke økte avgifter

– I APs program står det at miljøavgiftene skal økes, men samtidig må det ikke slå urimelig ut for næringslivet. Er det rom for å øke miljøavgiftene i dag?

– Norges CO₂-avgift er verdens høyeste, og vi kan ikke gå særlig lenger på egen hånd. Hvis det skal bli vesentlige økninger, er vi avhengig av at forskjellene mellom andre land og Norge ikke blir for stor. Men det er rom for en særnorsk innføring av miljøavgifter på deponering av avfall.

– I regjeringens langtids-

program står det at miljøpolitikken blant annet må ses i lys av «konflikter i forhold til (...) sysselsetting og en stabil økonomisk vekst.» Det var ikke så sterke forbehold i forrige langtidsprogram og partiprogram. Er ikke AP nå i større grad enn tidligere er opptatt av å tilpasse miljøpolitikken til næringslivets behov?

– Når det er høy ledighet, framstår den kortsiktige konflikten mellom arbeid og miljø som større. Arbeidsledighet truer miljøvernet. Hvis vi ikke greier å få til full sysselsetting, undergraver vi også muligheten for en tøffere miljøpolitikk. Å pålegge industrien vesentlig høyere CO₂-avgift enn andre land, er dårlig sysselsettingspolitikk og dårlig miljøpolitikk. Resultatet vil lett bli nedleggelse av industrien i Norge, og utflytting til land med svakere miljøkrav.

– Så du innrømmer at ledigheten nå er et hinder for en mer aktiv miljøpolitikk?

– Ja, der hvor det finnes en konflikt mellom arbeid og miljø. Det er helt selvsagt. Det er lettere å bygge ned miljøfiendtlige arbeidsplasser når de som mister jobben kan regne med å få nytt arbeid.

Likner NHO

– Avsnittene i regjeringens nye langtidsprogram om å se miljøkravene i sammenheng med behovet for økt økonomisk vekst, det er som å høre Høyre og NHOs besvergelse?

– Mener du at vi ikke skal se miljø i sammenheng med økonomisk vekst? Nei, jeg tror ikke Naturvernforbundet mener det. Og vi skal ikke la være å drive med miljøvern selv om det er ledighet. Beviset på det er at vi har utslippsreduksjoner over hele

linja. Og vi venter verken på EF eller på at ledigheten skal nå ned før vi gjør noe.

– Regjeringen arbeider utfra prognoser om økt vei- og flytrafikk fram mot år 2000. Harmonerer dette med NO_x- og CO₂-målene?

– Det avhenger av hvor stor trafikkøkningen blir, hvor store reduksjoner vi får på andre områder, og hvilken teknologi vi tar i bruk. Men alle partier baserer seg på trafikkvekst.

– Så på hvilke områder må NO_x- og CO₂-utslippene først og fremst reduseres?

– Vi regner med fortsatte reduksjoner i industrien og husholdningene. Den forventede veksten i utslippene fra Nordsjøen er kraftig redusert. Dessuten har vi allerede oppnådd en viss reduksjon i CO₂- og NO_x-utslippene.

– I regjeringens langtidsprogram står det at de nasjonale miljømålene må vurderes «ut fra hensynet (...) til norsk næringslivs konkurranseevne.» Apnes det dermed for at for eksempel CO₂- og NO_x-målene kan falle bort?

– Nei, vi må stå ved de målene.

– Så du er ikke enig med regjeringen på dette punktet?

– Jo, jeg er enig. Disse forbeholdene har alltid vært med. Vi må hele tiden vurdere miljøpolitikken utfra økonomi og sysselsetting. Men miljømålene står fast, og vi bruker dem hver gang store miljøsaker kommer opp i Stortinget, sier Jens Stoltenberg.

Trafikksjokk i EF

EF står foran et sammenbrudd i trafikken. Det sa EFs miljøkommissær Ionannis Paleokrassas på et møte i Danmark nylig.

Danmarks miljøminister mente at EF står foran en krise i transportsektoren à la oljekrisene i 1973 og 1979.

Uttalelsene kom da EFs miljøministre møttes i Århus nylig. Trafikkproblemene i EF stod øverst på dagsordenen.

Rapporten Transport and the environment, utarbeidet av det danske Miljøministeriet, ble lagt fram på møtet, og her heter det at i de siste tjue årene er trafikken blitt mer enn fordoblet i EF. De neste tjue årene forventes en ytterligere fordobling. Antall biler i EF vil i år 2010 være økt med 50 millioner i forhold til i dag, og de skal trenge inn på de allerede i dag overbelastede veiene, skriver Information.

Miljøministeriet mener at den forsterkede arbeidsdelingen i EF og satsingen på stor-drift fører til at godstrafikken på vei kommer til å øke, selv med lav økonomisk vekst.

Ifølge EF-kommisjonen vil CO₂-utslippene fra transportsektoren øke med 25 prosent innen år 2000 uten nye tiltak. Allerede i dag står transportsektoren for en fjerdedel av EFs samlede CO₂-utslipp.

Men tross de dystre beskrivelsene, ble EFs miljøministre ikke enige om effektive tiltak. Det ble bare en prinsipiell enighet om at alle miljøkostnader må reflekteres i bensinprisen.

En analyse fra EF-kommisjonen viser imidlertid at biltrafikken vil øke selv med en kraftig avgiftsøkning på bensin. Miljøministrene kom derfor fram til at det også måtte satses på teknologiske løsninger, overgang fra bil til sykkel og kollektivtrafikk og ny arealplanlegging, slik at transportbehovet reduseres.

– Opplysning viktig

I løpet av FN-konferansen om biologisk mangfold i Trondheim ble 250-1000 arter utryddet i verden. – Nå må vi satse mer på å få kunnskapen om dette problemet ut til politikere og folk flest, ikke bare fortsette å samle vitenskapelig dokumentasjon, sier leder for FNs miljøprogram (UNEP), Elizabeth Dowdeswell.

I forrige uke var forskere fra hele verden samlet i Trondheim for å vurdere hvordan man skal komme videre i arbeidet med konvensjonen om biologisk mangfold. Denne avtalen skal hindre at vi mister verdens rikdom av arter, genvarianter og økosystemer. Hver dag utrykkes 50–200 arter gjennom menneskets rovdraft på naturen. Dowdeswell mener at det er mye vanskeligere å få gjennomført biokonvensjonen enn avtalen om ozonlaget. Redselen for en omfattende bølge av hudkreft var lett å forstå for folk flest.

– Ozon hadde et mye klarere og lettere forståelig vitenskapelig grunnlag. Du opplever ikke tapet av biologisk mangfold i hverdagen. Vi trenger noen som oversetter vitenskapen for politikere og publikum, og vi må satse mye mer på å endre atferd og holdninger, sier Dowdeswell til N&M Bulletin.

Dowdeswell får støtte av den engelske professoren, Norman Myers.

– Det viktigste er å få publikum til å forstå omfanget av problemet, det er helt nødvendig for at politikere skal gjøre noe. Vi vitenskapsmenn har visst om problemet i 20 år, men oppfører oss som om vi har et hav av tid. Vi insisterer på at alt må telles, vi skal vite hvor mange arter som dør pr. dag før vi gjør noe.

USA kan lamme biokonvensjonen

USA vil svekke biokonvensjonens forpliktelser for i-landene om å overføre penger og teknologi til u-landene, og ber om støtte fra andre i-land. Hvis USA får gjennomslag, kan hele grunnlaget for konvensjonen bryte sammen. Danmark vil bruke sitt formannskap i EF til å motsette seg USAs forsøk på å svekke konvensjonen.

ANDERS GJESVIK

Mesteparten av jordas biologiske mangfold befinner seg i u-landene, men størstedelen av fortjenesten på disse ressursene havner i i-landene. Den lave fortjenesten og en enorm gjeldsbyrde fører til at u-landene driver rovdraft på sitt mangfold. Biokonvensjonens fundament er en overføring av penger og teknologi til u-landene, slik at de kan bruke sitt biologiske mangfold på en mer bærekraftig måte.

USA har ikke undertegnet biokonvensjonen, men i forbindelse med en snarlig undertegnelse har amerikanerne sendt en tolkning av konvensjonen til de rike landene. USA vil bruke sin tolkning ved en ratifikasjon, og ber om de rike landenes støtte i tolkningen. USAs tolkende tekst er unndratt offentligheten, men N&M Bulletin har et eksemplar av dokumentet. Her heter det at plikten til å overføre teknologi ikke skal omfatte private selskaper, og at selskaperes patentrettigheter må respekteres. USA vil også overføre økonomisk kontroll fra Conference of the parties (organet til partslandene i konvensjonen) til den i-landsdominerte GEF.

U-land mister interessen

I januar i år ble det holdt en internasjonal konferanse i UNEP-hovedkvarteret om nasjonale interesser og globale krav i forbindelse med biokonvensjonen. Konferansen ble ledet av Calestous Juma fra Kenya.

– Den amerikanske påstanden om at konvensjonen bare omfatter nasjoner, og ikke pri-

vate selskaper, er helt uholdbar. Konvensjonen dekker helt klart også det private næringsliv. Hvis i-landene sier at de ikke kan pålegge selskaperne å dele sine teknologiske kunnskaper fordi de er privat eiendom, kan u-landene si at det biologiske mangfoldet tilhører lokalbefolkningene, og er utenfor deres styring. På den måten får vi en tosidig blokkering av konvensjonen, sier Juma.

Juma frykter at USA kan få støtte av i-land som har en omfattende industri på bioteknologi. Noen mener at sterke og artsrike u-land som India, Malaysia og Brasil vil trekke seg fra konvensjonen hvis USA får gjennomslag for sin tolkning. Juma tror at de fleste u-landene vil undertegne og ratifisere biokonvensjonen, men unnlater å følge den opp nasjonalt.

– Jeg vet ikke om noe u-land som er ivrig på å komme i gang selv slik som konvensjonen tolkes i dag. Den hindrer ikke at i-land som står utenfor konvensjonen forsyner seg av u-landenes biologiske mangfold, uten at de behøver å gi sin teknologiske kunnskap til gjengjeld. Strømmen av ressurser fra u-landene flyter allerede nordover uten konvensjonen. Jeg mener at vi må legge inn i konvensjonen et krav om at bare medlemmer av konvensjonen kan hente ut biologiske ressurser fra et u-land. En annen mulighet er å legge det inn i den nasjonale lovgivning, sier Juma.

Juma mener at to i-land og u-land som ivrer for konvensjonen bør opprette en bilateral avtale om utveksling av teknologiske og biologiske ressurser som kan bli en modellavtale for andre land.

EF-diskusjon

USA har sendt sin tolkning til alle regjeringene i EF, men det finnes ingen entydig reaksjon, forteller avdelingsleder Veit Koester ved Skov- og naturstyrelsen i Danmark.

– Det amerikanske forslaget forrykker hele balansen mellom i-land og u-land i konvensjonen. Danmark har fortsatt formannskapet i EF neste gang forslaget skal behandles. Vi vil arbeide for at man ikke foretar seg noe som kan støte u-landene, sier Koester.

UNEP-leder Elizabeth Dowdeswell sier at hun meget gjerne ser at USA undertegner og ratifiserer biokonvensjonen.

– Alle har rett til å komme med sine egne tolkninger, selv om jeg gjerne skulle unngått dem. Men jeg frykter ikke den amerikanske tolkningen, den har ingen juridisk status i konvensjonen, sier Dowdeswell.

USA vil i sin tolkning styrke GEF som finansieringsmekanisme i konvensjonen.

Landene har uttrykt sterk kritikk mot GEF, fordi den er for sterkt domimert av i-landene.

– Jeg er enig i at GEF er for mye på de rike landenes premisser. UNEP vil arbeide for å endre mekanismene i GEF. Rio-konferansen viste behovet for et bredt internasjonalt samarbeid, sier Dowdeswell.

 Gilde
Bøndernes Salgslag

Enighet om sterkere biosikkerhet

Samtlige land utenom USA går inn for å opprette en protokoll som regulerer eksport av genmodifiserte organismer (GMO). Protokollen skal beskytte naturen mot at nye organismer settes ut og skader det biologiske mangfoldet.

ANDERS GJESVIK

Et ekspertpanel under biokonvensjonen konkluderer med at det er behov for en såkalt biosikkerhetsprotokoll som regulerer utsetting av GMO. Et eksempel på slik GMO er tomaten som ikke råtner, som er utviklet i USA. I dag finnes ikke mange slike produkter i markedet, men hundrevis er på forsøksstadiet. I framtiden kan vi vente titusener av GMO-produkter som skal settes ut i forskjellige naturtyper over hele verden. Hvilke konsekvenser en slik utsetting vil få for andre arter er i utgangspunktet helt ukjent. GMO kan skade direkte ved å fortrenge konkurrerende vekster i naturen, og indirekte ved å fortrenge tradisjonelle arter i markedet, slik at de ikke blir dyrket lenger.

Strengere handel

Lederen for ekspertpanelet, dansken Veit Koester, sier at det ikke er noen tvil om at en protokoll vil gjøre det vanskeligere å drive handel med leende GMO.

– Hvis vi tar tomaten som ikke råtner som eksempel, vil protokollen kreve at den ikke kan markedsføres i et nytt land uten å være vurdert av myndighetene. Eksportøren må gi alle opplysninger om tomaten, og hjelpe til å vurdere om den vil true noen av de eksisterende artene. Når tomaten er klarert i nok land, vil den havne på en liste over GMO som ikke trenger vurdering lenger, sier Koester.

Koester mener at det må finnes en institusjon der landene kan få hjelp i det komplekse arbeidet med å vurdere om en GMO vil ha skadelige virkninger i deres natur. Han finner det rimelig at kostnadene ved vurderingen blir betalt

av eksportøren. EF har i dag et slikt system.

Biosikkerhetsprotokollen regulerer også utvikling av GMO i lukkede systemer. Det finnes alltid en fare for lekkasjer til naturen. Denne faren kan gjøre at i-landene velger å legge slike anlegg til u-land, på grunn av at de har slappere miljølovgivning.

Fremmede arter

Eksempelet med Australias utsetting av kaniner med påfølgende eksplosiv formering, viser at også utsetting av fremmede, naturlige organismer kan få store økologiske konsekvenser. Koester mener at en institusjon som vurderer GMO også kan vurdere utsetting av fremmede, men naturlig utviklede organismer. Denne vurderingen ligger utenfor panelets mandat, men panelet konkluderer med at det er behov for å vurdere en protokoll om utsetting av naturlige organismer også.

Direktør i Direktoratet for naturforvaltning og Norges primus motor i arbeidet med biologisk mangfold, Peter Johan Schei, støtter tanken om en protokoll for utsetting av fremmede, naturlige organismer.

– Konvensjonen peker på at man ikke skal sette ut fremmede arter som kan skade det

biologiske mangfoldet, men jeg tror det er behov for en egen protokoll. Dagens norske lovverk er ikke godt nok på dette området, sier Schei.

USA bekjemper

Nok en gang spiller USA en negativ rolle i det internasjonale miljøvernet. USA har deltatt i ekspertpanelet, selv om landet ikke har undertegnet biokonvensjonen. USA hevder at det ikke er farligere å sette ut GMO i naturen enn å sette ut fremmede naturlige organismer, og mener at ingen av delene medfører særlig risiko. Derfor mener USA at det ikke er noe klart behov for en protokoll om biosikkerhet. Noen av de vestlige landene med sterk bioteknologisk industri ser gjerne at protokollen blir svekket, det gjelder England, Tyskland og Frankrike. Denne industrien vil ikke ha en streng regulering av GMO.

Koester er ikke helt sikker på at det kommer en protokoll om biosikkerhet.

– Hvis vi ikke får en protokoll i løpet av 2–3 år, er jeg redd vi aldri får den. USA kan klare å overbevise den vestlige verden om at frykten for GMO er overdrevet, da blir det meget vanskelig å få til en protokoll, sier Koester.

Grant Squirrel

Dataloggeren som bare fantasien kan stanse....

- Inneklimamåling
- Yrkeshygieniske målinger
- ENØK
- Miljøovervåking
- Muskelspenning

 DAN MESZANSKY AS
MEDISINSK OG INDUSTRIELT LABORATORIUTSTYR

Postboks 4324 Torshov, 0402 Oslo. Holstsgt. 6 Telefon: 22 37 07 88. Telefax 22 37 95 85

Takk for støtten!

 WESTAMARIN A/S

 Felleskjøpet

FOA
Fredrikstad og Omegn Avløpsanlegg
Hobornveien 61, PB 1115,
Gamle Fredrikstad
Tlf: 69-322920 Fax: 69-323433

FRIONOR
FRIONOR A/S
P.O.Box 195, 1324 Lysaker

 Norske Skog

UNIL A-L
KOLONIALGROSSISTENES IMPORTSERVICE

 TORPET
AVFALLSSKAP
2540 TOLGA • TLF 064-44000

 SLOVÅG
industriservice as
ET MILJØSKAP MED KONSEJON FRA SFT
PÅ MOTTAK OG RENSING AV SPESIALAVFALL

Bremser miljøbil

Volvo har utviklet en miljøbil som går på gass og elektrisitet, men kommer ikke til å markedsføre den, skriver bladet TeknologiDebat. Grunnen er at det ikke finnes noen klare politiske signaler som kan gi produsentene tillit til at det blir avsetning for dem, sier Volvos miljøsjef Olle Boëthius.

Volvos miljøbil har to motorer: en batteridreven elmotor, som bilen kjører på, og en gasturbin som lader batteriene underveis.

I rapporten «Dirty Track of Car Industry» anklager Greenpeace bilprodusentene for å utvikle miljøbiler bare for syns skyld, mens de i deres masseproduksjon fortsatt satser på biler som forurenser for mye, skriver Information.

Øresundsbro i fare

Sveriges miljøvernminister Olof Johanson tror ikke at den omstridte Øresundsbroen noengang kommer til å bli bygget. Til Dagens Nyheter sier han at beslutningsgrunnlaget i forhold til miljøkonsekvensene er for tynt, og at skattebetalingene vil komme til å få hele regningen for prosjektet. I en kommentar sier Danmarks miljøminister, Svend Auken, at broen ikke blir bygget hvis ikke miljøforholdene er i orden. Først til høsten ventes alle miljøkonsekvensene å være godt nok utredet, og da vil også en endelig beslutning tas, ifølge Information.

Ønsker «langsom miljørevolusjon»

Opseth vil redusere bilbruken

Samferdselsminister Kjell Opseth ønsker å redusere bilbruken her i landet. Også flytrafikken skal begrenses. Disse oppsiktsvekkende uttalelsene kom Opseth med under en stor konferanse om miljø og sysselsetting i Oslo i forrige uke. Han kom også med løfter om en «langsom miljørevolusjon» innen samferdselssektoren i Norge.

JON KNUT BERG

Det var under et spontant, ikke annonsert innlegg under konferansen at Kjell Opseth staket ut den helt nye kursen i transportpolitikken. Han sa at personbiltrafikken skal reduseres og at den nye hovedflyplassen på Gardermoen først og fremst er beregnet til å betjene den trafikkmengden vi allerede har.

– Vi blir angrepet for å bygge vei. Men vi bygger vei for å bedre framkommeligheten for den eksisterende trafikken. En bil som står stille i kø forurenser fire ganger så mye som en som er i fart. Det blir også påstått at personbilen er et onde. Vi kan ikke forby personbilen. Men vi skal redusere bruken så langt råd er, og dessuten skal vi sat-

se på kollektivtrafikken, sa Opseth.

Dette står i rak motsetning til det Opseth tidligere har framlagt om personbiltrafikken. Senest i Norsk- Vei- og Veitrafikkplan (NVVP), som Opseth la fram 2. april, går det fram at personbilbruken vil vokse med ca. en prosent i året fram til år 2000. Dessuten står det ingenting i NVVP om at regjeringen ønsker å redusere bilbruken, slik som Opseth altså nå går inn for.

De nye signalene fra Opseth innebærer at mange planlagte bomprosjekter rundt om i landet sannsynligvis ikke vil lønne seg, fordi de i mange tilfeller er basert på en betydelig trafikkvekst.

Mindre flytrafikk

Like oppsiktsvekkende var det at Kjell Opseth nå demper forventningene om økt flytra-

fikk i årene framover. Tidligere har han satt som forutsetning for den nye flyplassen på Gardermoen at flytrafikken øker med 4,6 prosent i året fram til år 2000, fra 7,1 millioner passasjerer i 1991 til 11,7 millioner i år 2000. Men under miljøkonferansen forrige uke lanserte Opseth et helt annet mål. Gardermoen bygges først og fremst for å betjene den trafikkmengden vi allerede har.

– Den nye hovedflyplassen skal ta hånd om trafikken vi allerede har, pluss at vi har lagt inn en reserve. Det er det vel ikke noe galt i, sa Opseth.

Men Opseth advarte mot å gå for fort fram i miljøvennlig retning i samferdselssektoren.

– Den raske overgangen blir for kostbar. Men vi skal gjennomføre en langsom miljørevolusjon, sa Opseth.

Opseth-nei til gassbuss

Samferdselsminister Kjell Opseth er negativ til bruk av naturgass i busser her i landet. Distribusjonen blir for vanskelig, mener han.

– Det er ikke god nok infrastruktur til å satse på naturgass i bussene, sa Opseth under den store konferansen om miljø og sysselsetting i Oslo forrige uke.

Det blir altså for vanskelig å få et godt nok nett for distribusjon av naturgass til de forskjellige delene av landet, ifølge Opseth.

Flytende naturgass må i dag importeres fra kontinentet. For å etablere et distribusjonsnett i Norge, må staten inn med støtte. Alternativet er at for eksempel Statoil starter produksjon av flytende natur-

gass i Norge, men foreløpig finnes ingen vedtak om det.

I en proposisjon som Samferdselsdepartementet nylig la fram for Stortinget heter det at «Siden bruk av naturgass først og fremst kan medverke til at dei lokale miljøproblema blir minska, vil bussdrift i byområde vere det mest interessante.» Det heter også i proposisjonen at regjeringen vurderer å gi avgiftslettelse til alternative drivstoff for å stimulere bruken.

Men Opseth er altså likevel negativt innstilt til gassbruk i busser.

Exxon:

Få skader i Alaska

Oljesølet fra Exxon Valdez i Alaska i 1989 har hatt liten varig virkning på naturen, hevdet Exxon da selskapet for første gang presenterte sine egne forskningsresultater.

RAGNHILD SVED

Forskere som på vegne av Exxon har undersøkt virkningene av de 35.000 tonnene med råolje som lakk ut i Prins Willam-sundet la fram den ene rapporten etter den andre om motsa funnene til de regjeringsfinansierte forskerne, skriver New Scientist.

Antall oter og lomvi, to av de artene som ble hardest rammet, har tatt seg opp, og virkningene på laks og sild har vært uvesentlige, sier Exxon.

Utvalgte data

Forskere som i fire år har

undersøkt virkningene av sølet på vegne av myndighetene sier at Exxon-forskere har basert seg på utvalgte data og ikke undersøkt de mest tilsølte stedene.

– Det er klare eksempler på at Exxon har valgt å plukke ut og legge vekt på noen data mens de har oversett andre, sier Jeff Short i National Oceanic and Atmospheric Administration.

Andre forskere sier det enda sterkere:

– Exxon gjorde nesten ingen undersøkelser i 1989, de var ute og rensket opp oljen. De laget sine undersøkelser i løpet av vinteren, og de gjorde det svært omhyggelig. Der hvor regjeringens forskere

hadde vist at det ikke var noen skader laget de undersøkelser for å underbygge dette. Der forskerne hadde funnet skader, laget de undersøkelser for å motbevise dem, sier sjøfugleksperten Michael Fry.

Første gang

Det er første gang Exxon-forskere har lagt fram sine resultater. Forskning fra begge parter ble holdt hemmelig inntil Exxon gikk med på bøter og erstatning på over én milliard dollar til federale og statlige myndigheter. Fortsatt står selskapet overfor krav på 2,6 milliarder dollar fra fiskere, urbefolkningsgrupper og andre.

Miljø på EF-toppmøte

Miljøpolitikken blir et viktig innslag på neste toppmøte i EF i slutten av juni. Det ble bestemt på et uformelt møte mellom EFs finansministre i København 22. mai.

Hovedtemaet under det uformelle finansminister-møtet var forslaget om en en kombinert CO₂- og energiavgift i EF, skriver Information. Diplomater avisen har snakket med sier at når denne saken først kommer opp på toppmøtet, er det startet en prosess som det er vanskelig å stanse.

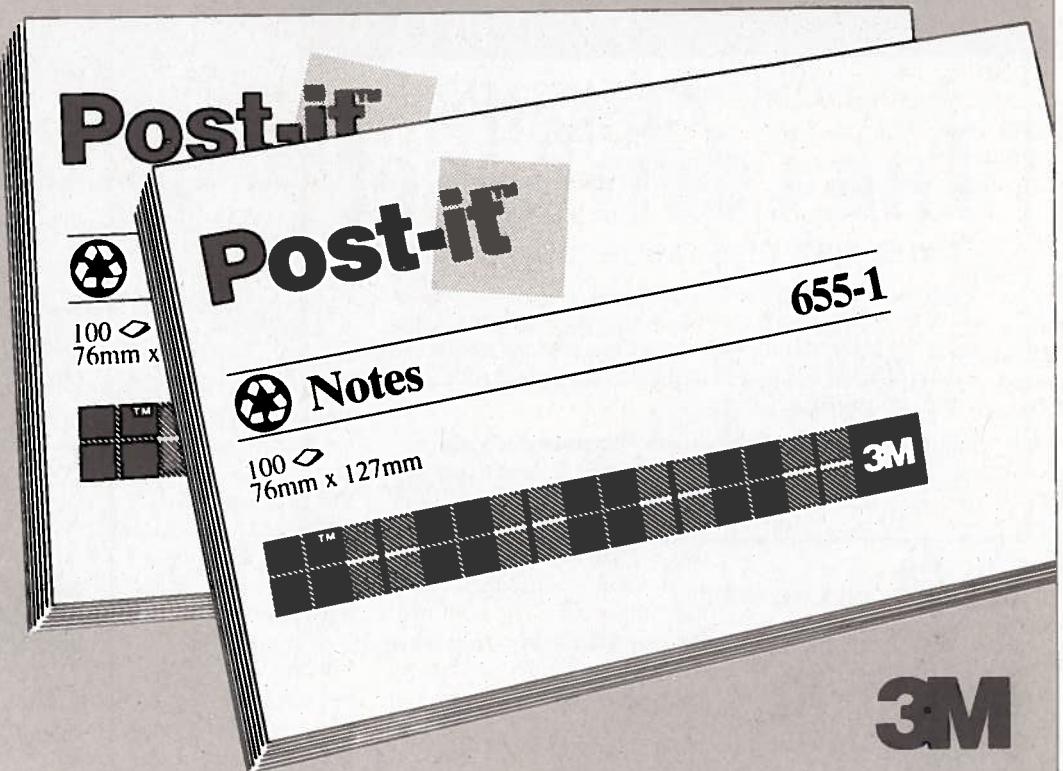
Under toppmøtet i juni skal det også diskuteres forslag om at Den Europeiske Investeringsbanken bør foreta miljøvurdering av alle søknader om lån. Det blir også diskutert om miljøprosjekter skal gis forrang når det deles ut midler fra EFs strukturfond.

Post-it Notatblokker

100%
resirkulert
papir

Farge:
OFF-WHITE

Str.:
76 x 127 mm
76 x 76 mm
38 x 51 mm

NOTISER

NOTISER

NOTISER

NOTISER

Hordaland Politikammer har henlagt en anmeldelse fra Bellona mot Statoil Mongstad. Bellona anmeldte raffineriet for flere brudd på utslippstillatelsen i 1990 og påpekte blant annet utslipp av fenol, ammonium, svoveldioksyd og bensin. Anmeldelsen ble henlagt på grunn av bevisets stilling, skriver Ukestatus.

Folk puster inn for mye av det kreftframkallende stoffet benzen når de tanker bensin, ifølge et notat fra det danske Miljøstyrelsen.

Både blyholdig og blyfri bensin inneholder så store mengder benzen at man ved tankning innånder mer enn den akseptable dagsdosen.

Å sette ned benzen-innholdet er et EF-anliggende. Det kan ikke Danmark gjøre alene. I dag kan det etter EFs regler være fem prosent benzen i bensinen. I Sverige er grensen satt til tre prosent, mens Tyskland har foreslått at EF innfører en maksimalgrense på én prosent benzen. Men

dette kan neppe realiseres før på slutten av 90-tallet, sier sivilingeniør Erik Iversen i Miljøstyrelsen til Information.

Luft- og vannkvaliteten under OL skal måles av Norsk Institutt for Vannforskning (NIVA). Resultatene vil umiddelbart bli presentert for publikum og deltakere, skriver Vårt Land.

Støtten til Verdensbankens miljøfond (GEF) skal tredobles. Det ble delegater fra 58 land enige om på et møte i Beijing nylig. Gjennom GEF skal det gis støtte til miljøprosjekter i u-land. Allerede er undt 100 prosjekter i gang.

Hai-kvoter

USA har for første gang innført kvoter for haifisket i amerikanske deler av Atlanterhavet, Mexicogolfen og Det karibiske hav. Kvotene omfatter 39 haiarter. Samtidig er det satt igang overvåkning av 34 andre arter som sjelden fiskes.

De nye reglene innebærer også forbud mot praksisen med å ta bare haifinnen, som brukes i suppe, og kaste resten av skroten. Det blir også forbudt for utenlandske båter å fange hai.

På grunn av overfiske har haibestandene gått kraftig ned de siste årene. Haiene er spesielt sårbare for overfiske fordi de føder få unger og derfor bruker lang tid på å ta seg opp igjen.

New Scientist

Nei til luft i hval

Fiskeridepartementet har innført forbud mot å pumpe luft inn i vågehvalene under årets fangst, går det fram av de nye fangstforskriftene.

Innpumping av luft har vært brukt for å holde harpunert hval flytende. Inspektør-rapporter fra fangsten på 1980-tallet forteller om tilfeller der det ble pumpet luft inn i hval som ennå ikke var død,

og som dermed fikk en pinefull død.

Lars Walløe, leder for Sjøpattedyrprogrammet, sa til Klassekampen i fjor sommer at innblåsing av luft er unødvendig med dagens teknologi og at forbud burde vurderes. Det er altså tatt til følge i forskriftene for årets fangst.

Lys miljøde

14000 årsverk, elektrisitet tilsvarende tre Alta-kraftverk, bedret miljø og innneklima. Dette vil være resultatet hvis et forslag fra Naturvernforbundet, Fellesforbundet, Norsk Elektriker- og kraftstasjonsforbund og Glasmox A/S blir realisert. Forslaget går ut på å ruste opp den offentlige bygningsmassen i Norge med ny belysning og ventilasjon. For å gjennomføres, krever forslaget én milliard kroner pr. år i fire år i bevilgninger fra myndighetene, eventuelt som rentefrie lån til kommunene med tilbakebetaling over strømgjening.

CAPPELEN

— GUNNAR BOLSTAD —

Inn i drivhuset

Hva er galt med norsk miljøpolitikk?

Hvordan kan norske politikere på den ene siden vedta å stabilisere utslippene av den farlige klimagassen CO₂ og samtidig fatte beslutninger som klart fører til det motsatte? En avslørende bok om Norges lite flatterende rolle i internasjonal miljøsammenheng

Utgitt i samarbeid med Norges Naturvernforbund.

Illustrert av Knut Nærum.

Kr 198,- (hfi)

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Naturvern-
forbundet
betaler
porto.

Svarsending
Avtale nr. 109 000/5Pb

 **NATURVERN
FORBUNDET**

Grünerløkka postkontor
0505 Oslo

☐ **JA** takk, jeg bestiller

..... eks. Bolstad: Inn i drivhuset á kr 198,- fritt tilsendt.

Navn:

Adresse:

Postnr.: Sted: